

Monumentnummer*: 510300

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijkmonument
Inschrijving register* 11 november 1998
Kadaster deel/nr 82915/5

Woonplaats* Leidschendam
Gemeente* Leidschendam-Voorburg
Provincie* Zuid-Holland

Locatiennaam Leidschendam
Locatieomschrijving

Kadastrale gemeente* Veur
Sectie* B
Kadastraal object*
Appartement aanduiding
Grondperceel 6382

Omschrijving**

Inleiding

Neo-gotische RK-kerk daterend uit 1879-1880 naar ontwerp van E.J. Margry. Het interieur van de kerk is in de jaren zeventig van deze eeuw verbouwd. De negentiende eeuwse kleurstellingen zijn, nadat deze in de zeventiger jaren waren verdwenen, weer teruggebracht. NB Het in 1994 aan de westgevel aangebouwde parochiehuis is voor de bescherming van ondergeschikt belang.

Omschrijving

Monumentale kruisbasiliek met iets uitgemetselde plint, opgetrokken in rode baksteen in kruisverband onder zadel- en lessenaardaken met leien in Maasdekking. Driebeukig schip van acht traveeën en transept met zijbeuken. Aan de voorgevel (zuid) voor de rechter zijbeuk een grote klokketoren met hoge achtkantige spits en links een kleiner traptorentje. Het driezijdig gesloten koor wordt geflankeerd door de sacristie (west) en een slanke vijfzijdige traptoren. Boven de viering een slank torentje met hoge spits. Rondboogvormige vensters en roosvensters, deels met glas-in-loodramen en natuurstenen kozijnen met afzaat. Spitsen en pinakels bekroond door gietijzeren kruisbloemen. De voorgevel (zuid) wordt gedomineerd door de klokketoren en de hoofdentree in het midden van de gevel. De puntgevel van de licht risalerende ingangspartij wordt bekroond door een natuurstenen pinakel. Het rondboogvormige ingangsportaal bestaat uit een zware dubbele houten deur met smeedijzeren beslag en een rozetvenster als

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

bovenlicht in een met zware kralen geprofileerde natuurstenen archivolt. In de archivolt zijn aan weerszijden van de deur nissen met beelden van Petrus en Paulus uit 1882 opgenomen. Boven het portaal een zandstenen cartouche met de initialen I.H.S. Boven het ingangsrisaliet twee smalle spaarvelden onder rondbogen, een fries van siermetselwerk en daarboven een groot rozetvenster met glas-in-lood. In de geveltop van de voorgevel smalle gevelopeningen en op de nok een in natuursteen uitgevoerd Latijns kruis. De klokketoren heeft een vierkante plattegrond en op de hoeken zware zich naar boven toe verjongende steunberen. De horizontale geleiding van de toren wordt van beneden naar boven geaccentueerd door een gemetseld rondboogfries, een keperboogfries en een tandlijst. Op de begane grond in de toren een houten deur onder een bovenlicht dat bestaat uit twee rondboogvensters en een roosvenster onder een geprofileerde natuurstenen archivolt. In de tweede laag van de toren een samengesteld venster, daarboven twee smalle rondboogvensters en daarboven twee galmgaten met galmborden onder rondbogen tussen hoekpilasters met rondboogvormige spaarvelden. Aan vier zijden uurwerken in kleine puntgeveltjes met natuurstenen dekplaten en hoekpinakels. Het traptorentje links van de hoofdentree heeft een steil schilddakje en trapsgewijs in de gevel geplaatste smalle vensters. Op de begane grond een eenvoudige deur. De traveeën zijn aan de zijgevels (oost en west) geleed door steunberen. Onder de gootlijst gemetselde zaagtandlijsten. In elke travee een dubbel rondboogvenster en in de lichtbeuk daarboven roosvensters, (deels) met glas-in-lood. Boven de iets uitgebouwde (voormalige) biechtstoelen in de kopgevels van de kruisarmen vierdubbele rondboogvensters en daarboven grote roosvensters met glas-in-loodramen. In de zuidgevel van de oostelijke kruisarm een dubbele deur met bovenlicht. Aan de westzijde is op deze plaats het nieuwe parochiehuis aangebouwd. De sacristie telt één bouwlaag en heeft een rechthoekige plattegrond onder schilddak. Interieur In verschillende kleuren baksteen opgetrokken, deels gepleisterde muren. Het houten tongewelf van het schip en het orgelbalkon zijn kleurrijk beschilderd met bloemmotieven. De absis is eveneens decoratief geschilderd. De traveeën van het schip worden geleed door een arcade van rondbogen op forse ronde in gele baksteen gemetselde kolommen op achtkantige sokkels, opgetrokken in bruine baksteen. De basementen en kapitelen met bladwerk zijn uitgevoerd in natuursteen. De fantasiekapitelen van de slanke natuurstenen halfzuilen boven de kolommen ondersteunen de houten consoles van het tongewelf. Op het schijntriforium boven de rondlopende geprofileerde lijst dubbele blinde rondbogen met de schilderingen onder driepasboogfriezen. In de lichtbeuk roosvensters, grotendeels gevuld met glas-in-loodramen waarop bijbelse figuren staan afgebeeld. Viering met grote bundelpijlers en kruisgewelf, evenals in de zijbeuken. In de absis drie glas-in-loodramen met heiligenfiguren en in het midden voorstellingen die betrekking hebben op het sacrament van J.-B. Capronnier uit Brussel (1881). Verder glas-in-loodramen van het atelier F. Nicolas en Zn. in de zijbeuken, lichtbeuken en de kruisarmen (ca. 1881) met voorstellingen uit het leven van Jezus. De op doek geschilderde kruiswegstaties en de muurschilderingen van de H. Familie, de apostelen, Latijnse en Griekse kerkvaders en stichters en stichtersessen van kloosters in de nissen van het schijntriforium zijn zeer vroege werken van de kunstschilder J. Dunselman uit Amsterdam. Van de altaren en de preekstoel die Margry zelf ontwierp voor de kerk resteert alleen het Maria-altaar. Sacristie met geheel oorspronkelijk interieur, rijk uitgevoerde wandbetimmering met ingebouwde kasten en tafels.

Waardering

De rooms-katholieke kruisbasiliek Petrus en Paulus is van algemeen belang vanwege de cultuurhistorische waarde als representant van de hausse in rooms-katholieke kerkbouw in de stijl van de Neo-Gotiek na het herstel van de bisschoppelijke hiërarchie in 1853. De kerk is van algemeen belang vanwege de architectuurhistorische waarde als voorbeeld van op de vroege Franse Gotiek geïnspireerde Neo-Gotiek, waarin stijlkenmerken uit de Romaanse bouwkunst nog duidelijk aanwezig zijn; als representatief voorbeeld uit het kerk-oeuvre van de architect E.J. Margry; vanwege de redelijke mate van gaafheid in hoofdvorm, detaillering en materiaalgebruik van ex- en interieur; vanwege de kunsthistorische waarde van enkele interieuronderdelen. De kerk is in hoge mate van stedenbouwkundig belang vanwege de zeer beeldbepalende situering bij de sluis binnen het dorpsgezicht van Leidschendam.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Hoofdcategorie

Religieuze gebouwen

Subcategorie

Kerk en kerkonderdeel

Functie

Kerk